

AUTEUR: Sofie De Schampheleire

Je kent ze wel, de eenvoudige schoenen gemaakt uit linnen stof met een zool van jute touwen en een laagje rubber. De espadrille. Hij bestaat al bijna duizend jaar en evolueerde van een ambachtelijk product tot een industrieel geproduceerde schoen. Van een schoen voor boeren en mijnwerkers tot een hippe schoen voor fashionista's. Oorspronkelijk was de schoen het werk van vele thuisnaaisters, later het product van Spaanse seizoensarbeiders, ook wel 'les hirondelles', de zwaluwen, genoemd.

Hoewel in het Franse Mauléon jaarlijks nog espadrilles worden gemaakt, is de glorie tijd uit de jaren 1980 voorbij. De espadrille was op sterven na dood. Tot de surfboys Mathieu Labat en Julien Maissonave begin jaren 2000 met hun bedrijf Art of Soule de schoen weer op de kaart zetten.

Touwslagers en wevers in Frans Baskenland

Sinds wanneer de eerste espadrilles gedragen worden, is niet precies te zeggen. Men vertelt dat de infanteristen van koning Aragon deze schoen al droe-

gen in de twaalfde eeuw. In de achttiende eeuw zouden Franse hennep- en vlastelers uit Béarn en Baskenland ook al espadrilles gemaakt hebben. Zeker is dat touwslagers en wevers begin negentiende eeuw deze schoenen maakten in het stadje Mauléon, in Frans Baskenland. Al snel vond de espadrille ook afnemers in andere regio's. In het noorden van het land waren ze erg geliefd bij mijnwerkers. Het verbaast dan ook niet dat deze schoenenindustrie Mauléon op de kaart zette!

Van thuiswerk tot fabrieksarbeid

Van de jaren 1950 tot 1980 evolueerde de productie van de espadrille van een ambachtelijk product tot een industrieel vervaardigde schoen. In de beginperiode leverden de fabrikanten de nodige materialen aan huis bij de naaisters. Zij kregen een vergoeding per afgewerkt paar. Vanaf 1980 kwamen er fabrieken, van onder andere de familie Errecart, waar arbeiders met behulp van de naaimachine de schoen verder perfectioneerden. In die periode beleefde het product zijn topjaren! Dat was vooral te danken aan de groeiende vraag vanuit de mijnbouw, waar mijnwerkers maar liefst één paar espadrilles per week versleten! Zo kon het bedrijf uitbreiden tot zo'n dertig

een schoen voor

De espadrille:

fabrieken in de provincie Soule.

De grote vraag naar espadrilles leidde al snel tot een tekort aan lokale werkkrachten. Seizoenarbeiders uit het Spaanse Navarra en Aragon boden soelaas. Van de herfst tot mei kwamen voornamelijk meisjes naar Mauléon. Het was een lange tweedaagse tocht, waarbij ze te voet de Pyreneeën overstaken. Het bal van de zwaluwen, zoals bewoners in de regio dat noemden. In 1896 ging het om 537 arbeiders, in 1911 waren dat er al 1585.

Klaar in 25 minuten

Het belangrijkste van de espadrille is het touw voor de zool. Dat moet zeer stevig zijn. Het touw wordt machinaal vervaardigd uit jute. Het is een 100% natuurlijke vezel en gemakkelijk te recyclen. Eens het touw klaar is, maakt de schoenmaker de zool met de hand of met behulp van een metalen draaitafel. Door het touw zo te draaien, maakt hij een plat oppervlak dat overeenkomt met de zool van de voet. Vervolgens naait de schoenmaker de voorgesneden stofjes met de hand op de zool, zodat de espadrille ontstaat. Een handgemaakt paar kost de schoenmaker zo'n 25 minuten tijd. Het moeilijkste van de hele schoen is de tip. Het vergt een

goede beheersing van de techniek om deze te naaien, zoals het hoort.

De nieuwe espadrille

Met de komst van de Eerste Wereldoorlog duiken de eerste problemen op. Om ontploffingen van mijnagas te vermijden, werden de mijntunnels bevochtigd. De zolen van de espadrilles verdroegen die vochtigheid niet en gingen stuk. De schoenmakers moesten op zoek naar nieuwe technieken om die de baas te kunnen. Al snel was er een oplossing! De nieuwe espadrille kreeg een rubberen laagje onder de touwenzool.

In de jaren 1980 volgde een nieuwe tegenslag. Diverse lageloonlanden, zoals China en Bangladesh, startten met de machinale productie van espadrilles en exporteerden deze naar de Europese markten. De schoenmakers en schoenbedrijven uit Mauléon zochten creatieve oplossingen om zich tegen deze concurrentie te wapenen. Zo creëerden zij espadrilles in allerlei modieuze kleuren, met prints, in leer ... De espadrille evolueerde tot een populaire vrijetijdschoen, die ook de aandacht trok van de modewereld. Mannequins showden nieuwe collecties op espadrilles tijdens de grote modedefilés. Ontwerper Yves Saint Laurent bestelde een nooit geziene espadrille met een sleehak.

mijnwerkers en fashionista's

Art of Soule

In 2007 slaan de Franse surfboys Julien Maissonave en Mathieu Labat de handen in elkaar. In geen tijd wekten zij met hun bedrijfje 'Art of Soule' de espadrilles opnieuw tot leven. Vandaag kunnen zij de vraag nauwelijks bijhouden. Azië ligt aan hun voeten en ook Amerika wil niets liever dan deze espadrilles verkopen. Dat het de familie Errecart is die de meeste eer toekomt, erkennen de twee vrienden als geen ander. Zij vonden de schoen aan het begin van de negentiende eeuw uit, Maissonave en Labat maakten er zo veel jaren later een sterk merk van. Ook de familie Errecart is blij met deze plotse wending. 'Zes jaar geleden zaten we in zak en as,' vertelt Sandrine, dochter van de familie. 'Toen leek het alsof de espadrille de strijd tegen de flipflop voorgoed verloren had. Sindsdien gaat het alleen maar in stijgende lijn. Art of Soule kwam als geroepen.'

Bronnen

- L. DELPUTTE. Van has been tot must have: de espadrille. In: De Morgen, 15 juli 2013.
- <http://www.espadrilles-mauleon.fr/fr/content/10-fabrication>
- <http://www.ladepeche.fr/article/2000/08/15/93427-mauleon-mecque-de-l-espadrille.html>
- <http://www.espadrillestore.eu/en/the-history>